

Biskop Atle Sommerfeldt:

Visitaspreken Sørums, Frogner og Blaker 15.mars 2015

Joh 3,11-16 / 4Mos 21,4-9 / 1Kor 5,18-21

Helt fra menneskehetens første tider har vi lengtet etter paradiset, en himmel der lidelse, nød og urett ikke finnes. Herskere og ideologier har gjennom alle tider latt befolkningen tro at når deres visjoner for samfunnet gjennomføres, skal alt bli bra. På Jesu tid lovet de romerske keiserne fred på jord for alle dem som underkastet seg keiseren og jødiske motstandsbevegelser lovet Guds rike på jord for dem som tilhørte Guds folk. Romeriket gikk til grunne, de jødiske nasjonalistene endte sine dager med kollektivt selvmord på Masadafestningen ved Dødehavet. De kunne ikke holde løftet og skape paradiset på jord.

I vår tid har vi sett hvordan kommunistiske og nasjonalistiske ideologier har ført befolkningen i ulykke med de største løfter om fremgang og heder. Kyniske herskere har visst å forføre befolkninger og enkeltpersoner ved å love gull og grønne skoger, i alle fall for egen gruppe, bare de selv kommer til makten og får gjøre som de vil.

I vår kultur er det løftene om uendelig velstand og materielle forbruksartikler som reklame og medier lover skal gi det gode liv – det krever bare noen få justeringer av kroppen og noen innkjøp til, så er vi sikret lykke og velvære og himmel på jord. Men også denne visjonen viser seg å være en illusjon og leder i all sin forførende frihet til et autoritært press om vellykkethet som blir uutholdelig for mange.

Omtrent hver tredje jente i ungdomsskolen her i Sørums melder i Ungdataundersøkelsen om søvnproblemer, ensomhet og depresjoner. Fra andre undersøkelser vet vi at en av fire mennesker i Norge vil oppleve såpass alvorlig angst at det tilfredsstillende kriteriene for en medisinsk diagnose. 1/3 av personene over 80 år sier at de er ensomme, noe vi vet fører til økte psykiske plager. Eldre er den aldersgruppen som har høyest selvmordsrate og 2/3 av disse selvmordene skyldes psykisk, ikke fysisk, smerte.

I verdens beste velferdsstat med best utviklet folkestyre og lavest økonomisk forskjell mellom mennesker, er vi ferd med å utvikle en kultur der menneskets verd er basert på ytelse og nytte. Livets verdi gjøres avhengig av hvilken nytte en gjør. Nyttens knyttes til hva en yter i form av resultater på nasjonale skoleprøver, inntjening til bedriften eller tidsbruk i utøvelsen av omsorgstjenester innenfor helse- og omsorgsarbeid. Det brer seg en oppfatning om at omsorgstjenester er som en hvilken som helst annen tjenesteproduksjon. Et pizzabud og en hjemmehjelp kan vurderes på samme måte som all annen produksjon, med stoppeklokke og forhåndsvurdert akkord. Det skaper tapere i alle ledd.

Også religiøse ledere i alle religioner har prøvd å love menneskene det fullkomne liv bare de gjør seg fortjent til det, i middelalderen ved botsgjerninger og pengegaver som gjorde at kirken før refomasjonen eide 40% av all jorda i Norge. I vår tid lover ulike predikanter og åndelige retninger velsignelser og helbredelser på kropp og sinn bare pengegavene er store nok, troen kraftig nok eller disiplinen sterk nok slik at man gjør seg fortjent til Guds kjærlighet.

All denne lengselen etter paradiset, her på jorden og hjemme hos Gud, krever mye energi av mange mennesker. Og det skaper en konstant erfaring av aldri å strekke til, aldri å være trygg og aldri å være der en hører hjemme. Svært ofte blir det utpekt syndebukker. De blir navngitt som de egentlige årsakene til at målene om paradiset ikke oppnås. Undertrykkelse og utstøting av de mistenkte syndebukkene er en vel kjent mekanisme, ikke minst i religiøse miljøer.

Men lengselen kan også gi oss drivkraft til å oppsøke nye muligheter, finne andre løsninger, skape bedre levekår og gode opplevelser. Vi ville aldri ha oppnådd et så velfungerende demokratisk velferdssamfunn med stor frihet for de aller fleste av oss uten denne lengselen etter hele tiden å komme videre og arbeide for et bedre og rikere liv. Men det bringer oss ikke til paradiset. Det bringer oss ikke til himmelen. Det bringer oss ikke inn i Guds fellesskap. Derfor er det behov for noe helt annet og nytt.

Evangeliet er at det finnes en annen virkelighet enn denne verdens virkelighet, som samtalen vi hørte lest mellom Jesus og Nikodemus leder oss til. Nikodemus, den lærde og fromme maktpersonen, anerkjente at Jesus var en stor profet med alle sine under og tegn. Men Nikodemus forstod ikke noen ting når Jesus talte om å bli født på nytt av vann og Ånd. Nikodemus påpekte ganske riktig at ikke noe menneske kan krype inn igjen i mors liv og begynne på nytt igjen. Å bli født på nytt kunne ikke noe menneske klare, uansett hvor fromt og åndelig bevisst hun eller han måtte være. Det skjønnte Nikodemus. Men hva så?

Jesus prøvde å fortelle menneskene med bilder fra hverdagen at Guds virkelighet er annerledes enn denne verdens lengsel og målestokker:

Se på liljene på marken - så flotte de er, enda de ikke trenger en eneste forandring av utseende!

Tenk på sennepsfrøet som er så lite og som allikevel vokser seg stort enda det ikke får noen belønning.

Husk hvordan en god gjeter leter etter sauene som er borte og hvordan en god far tar i mot en sønn som har rotet livet til for seg.

Og Jesus fortalte og fortalte, men de forsto likevel så lite, enda han fortalte om himmelens virkelighet med eksempler hentet fra verdensvirkelighetens hverdag.

Jesu budskap er at fellesskapet med Gud ikke etableres ved menneskets vilje, beslutninger eller prestasjoner. Inngangen i Guds rike er annerledes enn medlemskap i en forening i denne verden.

Inngangen i Guds rike og til himmelens virkelighet er Guds handling for oss. Derfor understreker Martin Luther så sterkt at tro er tillit til at Gud – livets skaper og opprettholder - tar imot oss i kjærlighet og nåde, slik som vi er.

Kristen tro er ikke at vi slutter oss til en rekke meninger og læresetninger eller sosiale adferdsregler i håp om å få belønning for å være de flinkeste fromme i menneskeklassen og derfor fortjene belønning fra Gud.

Kristen tro er tillitt til at Guds kjærlighet overvinnes alt som ødelegger menneskelivet og seirer over døden og mørkets makt.

Kristen tro er tillitt til at denne kjærligheten gjelder deg og meg, midt i vår hverdag av seire og nederlag.

Kristen tro er å ha tillitt til at Guds handling for hver og en av oss i dåpens handling med vann og Ånd ga oss den nye fødsel som gir evig liv. Mor føder oss til et liv med døden som horisont, Den hellige Ånd føder oss i dåpen til evig liv.

I dåpen ledsager Gud oss ned i vannet med den korsfestede Jesus og reiser oss opp med den oppstandne Kristus.

I denne kirken her på Sørumsund har mennesker gjennomlevd denne nye fødselen i den samme døpefonten i 800 år.

Midt i lokalsamfunnet her i Sørumsund, midt i verden, har folk kunne se og vite at Guds virkelighet er tilgjengelig. Slik er det enda.

Det finnes en annen virkelighet der vi blir elsket for den vi er, og blir ledsaget i alt det denne verden byr oss av smerte og sårbarhet.

Det finnes en annen virkelighet der noen har gjort alt ferdig for oss.

Det finnes en annen virkelighet der din og min verdighet ligger fast og ikke avhenger av hva vi får til eller hvilken nytte vi gjør.

Det finnes en annen virkelighet her og nå, i dette rommet, der den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus tar i mot oss og ønsker oss velkommen hjem til festmåltid på brød og vin. Til det måltidet elsker han oss all inn og oppsøker oss på gater og streder og arbeidsplasser og skoler og hjem og sykehjem med sitt liv og sin seier. Og tenk, du og jeg får være med, helt gratis, av nåde!

For så høyt har Gud elsket verden, at han ga sin sønn den eneste, for at hver den som har tillit til Ham, skal få leve sammen med Gud i all evighet.